

valovi sodobnega češkega javnega življenja: Merhaut je živel samo za umetnost in umetniške ideale. Morava je v njem izgubila najboljšega izmed sodobnih pisateljev. Merhaut se je porodil 13. oktobra 1863. v Švabinu pri Zbirovu na Češkem. Študiral je v Pragi gimnazijo, ki jo je dovršil l. 1881. Že takrat je bil literarno delaven ter je izdal zbirko pesmi pod psevdonimom Jaroslav Maruška. Svoje verze je objavljaval v praških listih in podlistke v praškem dnevniku „Pokrok“. L. 1885. je postal član uredništvu lista „Moravská Orlice“. O gledališču je pisal polnih 20 let. Izpod njegovega peresa je izšla cela vrsta člankov, ocen in podlistkov. Nehal je tiskati pesni ter se je posvetil prozi. L. 1890. je izdal „Povídky“, potem je sledila zbirka povesti „Had a jiné povídky“, „Černá Pole“, „Andělská sonata“, „Vranov“.

Fr. Št.

František Šujanský. Z veliko žalostjo in pri tajni asistenci orožnikov so Slovaki nedavno pokopali dekana in župnika selčanskega, Frančiška Šujanskega. Šujanský je umrl v Tešinu, kjer si je hotel dati operirati bolno oko. Šujanský je bil vzor odločnega in rodoljubnega slovaškega duhovnika. Sovražniki so se ga bali, četudi je bil krotek kakor jagnje; preganjali so ga, četudi ni ničesar zakrivil. Česar ni doseglo tisoče njegovih sovražnikov, je storila težka, dolga bolezen. Šujanský se je porodil l. 1833. v Rajci. Študiral je bogoslovje na budimpeštanskem vseučilišču in je potem služboval v raznih župnijah, dokler leta 1881. ni prišel kot dekan v Selca. V politiki je bil Šujanský neustrašen boritelj za slovaške pravice. Obljubljali so mu denar, odlikovanje, da bi molčal, toda umrli je z ogorčenjem odklonil vse. Ni se ustrašil nobenega. „Protivnikov mal mnoho, ale nepřítelov nie“ piše neki slovaški list, zakaj vsak je spoštoval in častil njegovo odločnost in poštenost. Kako je bil Šujanský neustrašen, kaže slučaj, ki se mu je pripetil z bivšim ministrom Csakyjem. Šebesta, takratni šolski nadzornik, ki je hotel narodnega dekana Šujanskega začrniti, poročal je ministru, da se v selčanski šoli slabo poučuje mažarski jezik in da je tega kriv edinole Šujanský; prosi torej za posvaritev Šujanskega. In Šujanský je res dobil od ministra oster in sirov dopis, ki pa je bil slabo stiliziran in je imel celo pravopisne napake. Šujanský se ni ustrašil. Odgovoril je ministru, da se čudi, kako more šolski nadzornik oceniti pouk mažarskega jezika v selčanski šoli, katere že 7 let odznotraj ni videl, in kako more minister zahtevati od slovaških otrok, da bi znali mažarski, ko niti sami ministri ne znajo brez napak mažarski pisati. Minister se je prijel seveda za nos, in šolski nadzornik je bil takoj premeščen na drugo mesto. Tak mož je bil Šujanský! — Svoje proste ure je Šujanský posvetil študiju slovaškega jezikoslovja. Za knjigo A. V. Zaturackega „Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví“, ki jo je izdala češka akademija l. 1896., je umrl nabral 5500 števil. Svoje znanstvene članke in razprave je Šujanský objavil v raznih slovaških časopisih, zlasti v „Slovenských Pohladech“. Njegovo najboljšo in največje delo je „Duh a jemu příbuzná slova“.

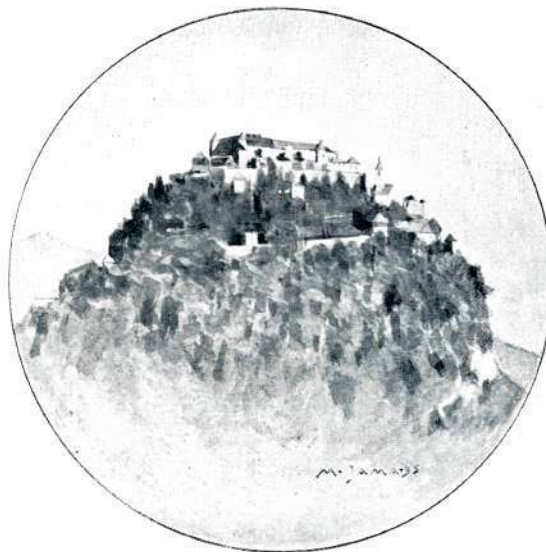
Fr. Št.

Število slovaških časopisov. V Plznu na Češkem je izšla izpod peresa J. Štěpánka knjižica pod naslovom „Časopisectvo a žurnalistika slovenská“. Pisatelj v knjižici pravi, da imajo Slovaki sedaj 30 časopisov. Jaroslav Vlček v svojih „Dějinách literatury slovenské“ l. 1890. piše, da jih imajo samo 10. Torej v 16 letih je vzraslo število slovaških listov za 20. Po statističnih podatkih iz leta 1905. je ogrska pošta razposlala 2,909.664 iztisov slovaških časopisov. — Že v l. 1783.–1787. je izhajal v Požunu (v češkem jeziku) list „Prešporské Noviny“. Uredoval jih je dobri češki stilist, Štefan Leška. Prva številka slovaškega lista je izšla l. 1845. izpod peresa L. Štúra pod naslovom „Slovenské Narodní Noviny“. S tem listom so se Slovaki v veliko škodo Čehov in Slovakov ločili od pismenega češkega jezika. Najbolj razširjeni politični listi so sedaj „Slo-

venský Týždeník“ (13.000 čitaljev). — „Ludové Noviny“ (10.850 čitaljev) in „Národní Hlásník“ (4690 čitaljev). Velikega pomena za slovaško mladino sta lista „Přítel Dětk“ (priloga „Lud. Novin“ z 8600 čitalji) in „Noviny Malých“ s 4250 čitalji.

Fr. Št.

Monsignor Ferdinand J. Lehner, češki cerkveni pisatelj in umetnik, je nedavno obhajal svojo sedemdesetletnico. Monsignor Lehner se je porodil v Rokicanih l. 1837. Ko je bil kaplan v Stupí, je spoznal umrli kardinal Švarcenberk njegovo slikarsko nadarjenost in zato ga je poklical v Prago, kjer je bil pri raznih župnijah kaplan; sedaj je župnik na Kraljevih Vinogradih. Monsignor Lehner se je posvetil študiju cerkvene glasbe in umetnosti ter je ustanovil za ti stroki dva mesečnika „Cyrill“ (za cerkveno glasbo) in „Method“ (za cerkveno umetnost). List „Method“, ki izhaja že 34. leto, je bil nekak uvod za imenitno delo Lehnerjevo „Dějiny umění národa českého“. Le-ta spis, ki je za njega Lehner nabiral gradivo 10 let, je sad 20 letnega intenzivnega študija. Lani pa je Lehner dal podlago umetniškemu zavodu pod naslovom „Ustav umělecko-historický“, kateremu je daroval veliko vsoto denarja in vse svoje umetniške zbirke.

OSTROVICA NA KOROŠKEM

Josef Kořenský, češki pedagog, pisatelj in potovavec, je pred kratkim obhajal šestdesetletnico. Josef Kořenský se je porodil l. 1847. v Suški v boleslavskem okraju. Študiral je v Mladi Boleslavi in pozneje na učiteljski šoli v Pragi. Leta 1890. je bil imenovan za ravnatelja meščanske šole na Smihovu v Pragi. Že kot dijak je imel veliko ljubezen do potovanja. Ta ljubezen ga je nagnila, da je obiskoval predavanje na češki univerzi in tehniki. Pozneje je prepotoval severno Ameriko, Honolulu, Tokio in druge kraje. O svojem potovanju je izdal poljuden in zanimiv spis „Cesty kolem světa“. Skoraj vsi češki leposlovni in znanstveni listi prinašajo njegove potopise. Razen tega je izdal še samostojne spise: „Asie“, „Evropa“, „Na Krymu“, „V cizině“, „Z dalekých krajin“ in druge.

Fr. Št.

Prof. VI. Nehring, slavni poljski učenjak, profesor slovanskih jezikov in slovstev, je zapustil stolico na vratslavskem vseučilišču, kjer je učil od l. 1868. in šel v pokoj. Gimnazijo je obiskoval v Poznanju in v Trzemeszni, po smrti slovan-